

arbetslöshet på det sätt som skedde under förra mandatperioden.

För oss som socialdemokrater är det angeläget att Stockholms läns landsting har ett bredare samhälls-ekonomiskt perspektiv och medverkar till att förhindra ökad arbetslöshet. Landstinget bör ta sin del av ansvaret för sysselsättningen.

Samhällsekonomisk vinst

I det långa loppet tjänar alltså landstinget på att personal får större

trygghet i ett läge där det krävs stora insatser för att förändra sjukvården. Både patienter och personal tjänar med andra ord på sysselsättningsgarantin. I sista hand är det också en samhällsekonomisk vinst att inte låta tusentals sjukvårdsanställda fylla på den redan alltför höga arbetslösheten.

Realistiska direktiv

Vi uppskattar att Patrick Belfrage vill delta i "förutsättningslösa samtal" mellan sjukvårdspolitiker och perso-

nal. Vi delar hans uppfattning att "sjukvårdens inre stridigheter skulle kunna dämpas eller delvis försvinna om en större ärlighet, stabilitet och realism" eftersträvas.

Det är mot denna bakgrund som socialdemokraterna i landstinget har tagit initiativet till den utvecklingsplan som fastställdes under förra året och som förhoppningsvis ska ge de "långsiktiga, konsekventa och framförallt realistiska politiska direktiv" som Belfrage efterlyser.

INGER EFRAIMSSON:

Det är inte monopolen som är problemet

I förra numret av Svensk Tidsskrift påstås att den offentliga sektorn är en dålig arbetsgivare. Det kan ju vid första påseendet kännas som ett välkommet stöd till de anställda och deras fackliga organisationer i den offentliga sektorn.

Påstås detta för att man månar om de anställda eller finns det andra motiv? Om jag förstått argumentationen korrekt hävdas det att de offentliganställdas "brist på medin-

flytande, utvecklings- och karriärmöjligheter" beror på den "offentliga sektorns monopolställning". Vidare sägs att "de tjänster som den (offentliga sektorn) erbjuder är den som regel ensam om att producera. De anställda inom den offentliga sektorn ... har alltså bara en arbetsgivare att vända sig till."

Många valmöjligheter

Låt oss anta att våra arbetsgivare är dåliga arbetsgivare och pröva om det är det offentliga monopol som orsakar det. Det som beskrivs som ett monopol ur ett medborgar- och patientperspektiv behöver inte alls vara ett monopol ur den anställdes

perspektiv. Om du vill byta arbetsgivare finns det för det första fler än 300 kommuner och landsting och en del ligger i varandras närhet, så avstånden behöver inte vara oöverstigliga. För det andra finns det många yrken i den offentliga sektorn som också återfinns i den privata, t ex ingenjörer, tekniker, ekonomer, administratörer och tandsköterskor.

Just tandsköterskor är ett intressant exempel. De har inte bättre villkor och möjligheter i den privata sektorn. Är det någon skillnad så är lönerna lägre, arbetssituationen och utvecklingsmöjligheterna sämre i den privata. Varför? För att det är ett så typiskt kvinnoyrke?

INGER EFRAIMSSON är ordförande i SKTF.

Även om vi nu har en hög arbetslöshet med åtföljande låg rörlighet på arbetsmarknaden har det inte alltid varit så. Från tid till annan har rörligheten varit hög bland de offentligt anställda, även i sådana yrken som nästan bara återfinns inom den offentliga sektorn, exempelvis lärare och socialarbetare.

Alltså: om den offentliga sektorn är en dålig arbetsgivare kan det knappast förklaras med monopoltanken. Vad beror det då på?

Först vill jag framhålla att jag inte ställer upp på förenklingen att den offentliga sektorn som företeelse är en dålig arbetsgivare. Men inte heller motsatsen. Verkligheten är mer komplicerad än så. Det är inte heller så enkelt som att kommuner och lands-
ting av viss politisk färg är generellt bra eller dåliga. Det finns dåliga (s)-kommuner och bra sådana. Det finns bra (m)-politiker och dåliga sådana, ur de anställdas perspektiv.

Intresse och engagemang viktigt

Det är inte lätt att skönja tydliga samband eller mönster som karaktäriserar en bra arbetsgivare, men låt mig försöka. Bra ekonomi är inte liktydigt med bra personalpolitik. Det underlättar, men det finns ingen automatik i det. Om man måste fatta obekväma nedskärningsbeslut kan man genomföra sådana på olika sätt. Politiker och arbetsgivare, som inte möter de anställda och deras fackliga företrädare, fattar oftare sämre beslut.

Intresse och engagemang i verksamheten och sakfrågorna är viktigt för att kunna stå för en arbetsgivarhållning. Att bara vara intresserad av ekonomi och förvaltning räcker inte.

All verksamhet som inte utsätts för förändringstryck riskerar att förkalkas. Det gäller även den offentliga sektorn. Men förändring och utveckling åstadkommes bäst tillsammans med berörda istället för emot dem. De flesta anställda i den offentliga sektorn, liksom i den privata, är kloka, vuxna och ansvarstagande. Om de ges möjlighet till utveckling och ansvar tar de vara på möjligheterna. De arbetsgivare som lyckats med detta har också nått framgång.

Facket har ibland varit en bromskloss

Till sist: vi är väl medvetna i den fackliga rörelsen att vi inte alltid bidragit till utvecklingen utan ibland haft rollen som bromskloss. Men det finns också motsatta exempel på hur bra och konstruktiva idéer från fack och anställda har nonchalerats av politiker och arbetsgivare.

Och de sämsta exemplen på arbetsgivaragerande är när man av ideologiska skäl – inte ekonomiska eller verksamhetsmässiga – privatiserat och lagt ut på entreprenad. Idéer i all ära, men det finns många exempel från äldreomsorgen, barnomsorgen, gatuunderhåll och behandlingsverksamhet, som visar att det kan bli både sämre och dyrare när man bryter upp "monopol".

JONAS HELLMAN OCH
ANDERS HULTIN SVARAR:

Vems intressen företräder SKTF?

Arbetsgivarmonopol är aldrig bra för de anställda – oavsett om det handlar om den privata eller den offentliga sektorn. Fackföreningsrörelsen kom till i ett läge då det inom många arbetaryrken var omöjligt att byta arbetsgivare, vilket försatte de anställda i ett förfärligt underläge.

Mot bakgrund av detta tycker vi att det är märkligt att de offentliganställdas fackförbund – bland annat SKTF – inte angriper de offentliga monopolerna. Ur sjuksköterskornas synvinkel är det bra att det i Danmark och i Norge finns ett sug efter svenska sjuksköterskor. Detta stärker sjuksköterskornas position i löneförhandlingarna. På motsvarande sätt är det bra att det i Sverige dyker upp konkurrerande arbetsgivare inom sjukvård, utbildning, äldreomsorg och andra sektorer där den offentliga sektorn är dominerande.

Vems intressen företräder egentligen SKTF?